

Đ I N A
B O N A G U R O

VENECIJANSKE
DEVICE

Prevela
Aleksandra Čabraja

■ Laguna ■

Naslov originala

Gina Buonaguro

THE VIRGINS OF VENICE

Copyright © 2022 by Gina Buonaguro

By arrangement with Westwood Creative Artists Ltd.

Translation copyright © 2023 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Za moju kćerku, moju majku, moje bake i moju prabaku,
i za sve matrijarhe moje porodice čija imena ne znam*

Ne mogu da živim s tobom, ni bez tebe.

Ovidije, Amores (Ljubavne pesme)

Više volim ljubav od braka, slobodu od okova.

Eloiz, Pisma Abelara i Eloiz

PRVI DEO

Prvo poglavlje

Venecija, april 1509, Uskršnji ponedjeljak

Kopile!“
„Opatičin sine!“
„Grube psovke gondolijera u prolazu ometale su moj spokojni dremež, u kojem sam sanjala o pisanju poezije i razmeni snenih poljubaca. Žmirkajući ustadoh sa kauča, a otvorena Senekina knjiga pade mi s kolena na zemlju uz tup tresak, dok je stranica nažvrljana mojim rukopisom odlepršala na teraco pod poput tužnog cveta. Mama bi negodovala što moja mlađa sestra Roza i ja slušamo takve prostakluge, ali šta bi mogla da očekuje kad se nalazimo na terasi iznad mnoštva brodića u Kanalu Grande, čiji se gnusni miris diže uvis. Naš mali pas Dolče načuljio je uši i digao glavu na Rozinom krilu.

„Šta je to?“ Vrelina je uspavljujuće delovala i na Rozu, iako je mračan oblak što je brzo plovio sa severozapada ružio inače plavo nebo i bacao senku na obližnje palate, menjajući boju njihovih fasada iz bisernobebe u golubijesivu, iz boje zrele kajsije u uvelosmeđu. Provirila je preko kamene ograde.

Spustila sam ruku na njenu. „Samo neki prosti gondolijeri. Ne uzbuđuj se.“

Bilo je kasno prepodne dan posle Uskrsa, i Roza je posvetljivala kosu koristeći stari porodični recept koji je mama

nazivala alhemijom a ja jalovim trudom taštine, jer je Rozi-na kosa ionako bila plava. Za mene i moju crvenkastosmeđu kosu bez ijednog plavog pramena to bi bilo traćenje vremena koje bih mnogo radije utrošila na svoje književne napore. Ali morala sam da povlađujem svojoj dragoj sestri. Prijalo mi je da joj pravim društvo i da uživam na toplom suncu, grešno se oduševljavajući neuobičajenom slobodom kojom smo se naslađivale. Iz samostana San Cakarija, gde smo boravile na školovanju kao iskušénice, došle smo kući još početkom februara, kad je mama umalo umrla prilikom teškog porođaja i još uvek smo joj bile potrebne.

Ipak, kao ustupak Rozi, koja bi se uznemirila ako bi mi se na licu pojavila koja pegica, nosila sam šešir sa širokim obodom sličan njenom, dok je ona kroz namenski otvor na svom provukla svoju grivu natopljenu sredstvom za izbeljivanje, i raširila je da se suši.

Digla je obod šešira i pogledala u palatu preko puta, a zatim u kanal ispod nas pun gondola. „Vidi, eno tate. Nabavio je novu uniformu za Teodora.“ Pokazala je prstom našu gondolu, koja je klizila po azurnoj vodi. „Znaš koliko tata polaže na izgled. Mada sam sigurna da je to polovna livreja.“ Naš otac je, u crvenoj odori kao što i priliči članu Senata, sedeo naizgled izgubljen u mislima dok je naš gondolijer veslao provlačeći gondolu između drugih brodića, a jarkocrvene i bele pruge na njegovim čarapama i novom kaputu isticale su se naspram crne kože. Uz odgovarajući crveni šešir sa žutim perom, izgledao je još viši.

Pošto je Teodor odveslao dalje nestajući nam iz vida, sagla sam se da podignem papir sa pesmom na kojoj sam radila. Bio je vlažan jer je pao u baricu, a mastilo sada beše razmrljano i nečitljivo. Tako je verovatno i bolje. Ne prvi put, pomislih da nisam baš ženska inkarnacija Vergilija.

Roza se zavalila i sklopila oči, sa zanesenim izrazom lica koji sam tako dobro poznavala. Iako nam je Bog podario očiglednu

sestrinsku sličnost, odlučio je da nas stvori sasvim različite. Rozi, koja je već sa trinaest godina imala zrelu žensku figuru, izvajao je savršene crte, talasaste zlatne uvojke, prćasti nos, bistre plave oči, sočne usne, prirodno rumene obraze i večno anđeoski izraz lica, te je ležeći noću u postelji izgledala prelepo i spokojno poput Svete Ursule. I njeno držanje odgovaralo je ljupkom, sitnom liku, jer je bila blaga i nežna poput bresaka kojima smo se unapred radovali povodom gozbe Uznesenja Blagoslovene Device Marije.

Meni, starijoj od Roze tri i po godine, On je izvajao jednostavniji lik, duži nos, sivoplave oči, tanje usne i mali beleg na čelu koji sam, da je moda bila drugačija, mogla da prikrijem kosom. Zaista, morala sam da poklanjam svom izgledu više pažnje od Roze. Bila mi je potrebna sva pomoć koju je Bog mogao da mi pruži. Dobri Gospod mi je takođe podario um bistar poput muškog i telo koje je po visini moglo da se meri sa mojim bratom Paolom, dopuštajući mi da, ako želim, odbacim visoke potpetice koje su rado nosile venecijanske plemkinje, kao i kurtizane što su se družile sa plemićima.

Opet sam se zavalila na svoj kauč. Sa kanala je dopiralo još prostakluka, pljuskanje vode o kamene zidove, krici galebova. U mislima sam videla grubu skicu koju mi je gospodar Luka Čikonja nacrtao koji dan ranije, nadahnut Barbarijevim drvorezom, čitavom Venecijom predstavljenom na hartiji.* Luka nije umetnik, ali je želeo da mi predstavi taj jedinstveni pogled. Smešeći se, zamišljala sam sebe kao pticu, kako posmatram naš grad odozgo, sa Kanalom Grande što vijuga kroz kamena

* Reč je o monumentalnom drvorezu koji prikazuje pogled na Veneciju iz vazduha, sa jugozapada. Originalni naziv gravire je VENETIE MD (*Venecija 1500*), a autor je italijanski slikar i graver Jakopo de Barbari. Mapa je odštampana sa šest drvenih blokova graviranih 1498–1500, a veličina ukupnog otiska je oko 135 x 280 cm. Originalne drvene ploče, premda oštećene, danas se čuvaju u Muzeju *Korer* u Veneciji, na Trgu Svetog Marka. (Prim. prev.)

zdanja poput zmije, i gradom na obe strane, poput dve šake sklopljene u molitvi.

Moje sanjarenje odlutalo je s drvoreza do obližnje crkve zasićene mirisom mnoštva cvetova i ukrašene slikama, možda novim, Đordoneovim, sa stotinama ljudi što kleče na klecalima i sa odobravanjem posmatraju kako dižem veo sa svog lica i okrećem se svom mladoženji Luki Čikonji...

Usudih se da se nasmešim.

„Da te gospodar Čikonja sad vidi!“

Iz sanjarenja me je prenuo naš stariji brat Paulo, dok mu je Dolče uzbuđeno lajao oko nogu.

Paulo je izašao na terasu zevajući, sa činijom sušenih višanja i još uvek u spavaćoj košulji, raskopčanoj do pupka. Čak i kao njegova sestra morala sam da primetim koliko je lep muškarac. I on je to znao, i koristio svaku priliku koja bi mu se ukazala, osvajajući bojno polje venecijanskih postelja kao pravi Mars. „Justina, tvoj udvarač uskoro dolazi na sastanak našeg novog društva. Prozvali smo se Inamorati. Šta misliš?“ „Ja mislim da je to baš slatko.“ Naravno da je ljupka Roza to mislila o bratstvu muževnih mladića koji sebe nazivaju Ljubavnicima. Uvek je mislila najbolje o svima, prirodno pretpostavljajući njihovu dobrotu.

„Oh, kakva ironija“, frknula sam. „Niko od vas ne želi da bude zaljubljen ni u koga, već samo da odvedete u krevet prvu devojku koja zatrepće gledajući vas.“

„Kako možeš tako da govoriš o Luki?“ Paulo je ubacio dve trešnje u usta, a onda ispljunuo jednu preko kamenog zida umalo pogodivši zatečenog skeledžiju koji je prevezio mrtve životinje. Svi smo nabrali noseve od smrada, daleko goreg od mirisa Rozine boje za kosu.

Pokušala sam da oteram taj vonj od svog nosa svojom čipkanom maramicom namirisanom lavandom. „Iako bih volela da mislim kako Luka gleda samo mene, usuđujem se da kažem da ima apetite kao većina drugih muškaraca. Ali dokle god

njegovo srce, njegova pamet i njegova zakonita deca pripadaju meni, mogu da budem mirna.“

„Prvo dvoje već imaš, draga moja sestro, to je savršeno jasno, a nadajmo se da ćeš uskoro imati i treće. Uprkos tome, čini mi se da je on od onih ljudi koji će biti veran.“ Paolo se na trenutak netipično uozbiljio, a onda slegnuo ramenima. „U svakom slučaju, Luka i ja i još nekoliko momaka osnivamo novo bratstvo Inamorati, a prvi zadatak nam je da isplaniramo naše osnivačko slavlje. Tako mi je drago što ste vas dve još uvek kod kuće i još se niste vratile u manastir, jer mi je tata dao odobrenje da to slavlje organizujem ovde i to uskoro. To znači, drage moje sestre, da Roza ne posvetljuje kosu uzalud.“

Roza ciknu od detinjeg oduševljenja. Sa suprotne strane kanala, sestre Picamano su takođe koristile lep dan za slično izbeljivanje kose, a čuvši Rozinu ciku, znatiželjno su pogledale ka nama. Čak i sa tolike udaljenosti, razrogačile su oči očigledno primetivši Paolovu nepristojnu odeću i raskopčanu košulju.

Činilo se da Paolo to ne primećuje kad se smestio u dno mog kauča. „Štaviše, mama je nagovestila da bih mogao da prodiskutujem o jelovniku sa ljupkom i dopadljivom Madelenom. Gospode bože, taj njen naglasak! I te oči! Jedva se obuzdam. Ne znam kako ću uopšte isplanirati jelovnik sa njom. U svakom slučaju, cilj mi je da nadmašim feštu koju su nedavno priredili *Sbragazai**. Široke pantalone, glupost, izgledali su kao budale u tim svojim kostimima. A tako su se i ponašali.“

„Pa, obuzdaj se.“ Uzela sam šaku sušenih višanja, pazeći na svoju besprekornu haljinu. „Znaš da je najbolja robinja koju smo ikad imali i mama bi se razbesnela ako bi ona morala da ode zbog tvoje neobuzdanosti.“

„Jesi li video mamu od jutros?“ Roza je maramicom brisala tečnost za beljenje koja joj je curila niz slepoočnicu.

* Društvo koje je svojevremeno postojalo u Veneciji pod tim nazivom, koji znači „široke pantalone“. (Prim. prev.)

Paolo se namršti. „Mislio sam da je ona već otišla u posete. Je li dobro?“

Odmahnula sam glavom. „Madelena je otišla da joj pomogne da se obuče ali ju je zatekla još uvek u krevetu, rekla je da je mnogo boli glava i nije htela da doručkuje.“

Paolo uznemireno ustade. „Onda treba da je obidemo.“

Uhvatih ga za ruku. „Madelena je rekla da nam je mama izričito zabranila da idemo kod nje. To očigledno nema veze s njenim zdravljem. Samo želi da se odmori. Namerava da siđe na večeru.“

Roza uzdahnu. „Mama je tako tvrdoglava.“

Paolo opet sede. „I Justina i ja smo tvrdoglavi, pa samo reci i pozvaću doktora ili babicu.“

Začu se stidljivo nakašljavanje, te sve troje digosmo pogled i videsmo Madelenu kako stoji na vratima terase, s tamnom kosom zaglađenom ispod bele kape i nesigurnim izrazom lica. Dolče opet zalaja, a Roza ga uze u naručje i pomilova mu uši.

„Gospodar Luka Čikonja traži gospodara Paula.“ Madelenin milozvučni glas imao je blagi prizvuk otomanskog naglaska.

Paolo se široko osmehnu. „Draga moja Madelena, pošalji ga pravo ovamo.“

Uštinula sam Paola za butinu. „Da se nisi usudio da tako nešto uradiš!“

„Divno izgledaš, sestro.“ On mi skide šešir i baci ga u stranu, dok se Roza zaprepašćeno uspravila.

„Ali *ja* ne izgledam!“ Kosa joj je još uvek bila namazana izbeljivačem neprijatnog mirisa, a na sebi je imala staru haljinu koja joj je već okraćala.

Paolo nabra nos, žvaćući još jednu višnju. „Istina, i upravo si me nažalost podsetila da je jedan od sastojaka te odvratne smese i Dolčeova mokraćna.“

Zakikotala sam se kada je Roza vrišteći uletela unutra, proguravši se pored Madelene, koja je uznemireno i upitno pogledala u Paola, pa u mene.

„Pošalji gospodara Čikonju ovamo, a onda se pobrini za Rozu“, reče on. Madelena se blago nakloni pre nego što je otišla, a Dolče odskakuta za njom. „Ne brini, sestro.“ Paolo me potapša po kolenu. „Ovo je savršen izgovor da se sretnete. Možemo prebaciti krivicu na mene i reći da me Madelena nije razumela.“

„Kosa mi nije sređena.“ Usplahireno sam provlačila prste kroz pramenove što su mi padali do struka. „Ne bi smela da bude puštena.“ Bar sam imala čistu i pristojnu, premda prastaru haljinu.

Paolo se zagleda u mene, a onda iskreno reče: „Divno izgledaš, Justina. Kosa ti je zaista najveći ukras, kao prava kruna. Luka će mi zahvaljivati što sam mu omogućio da te vidi ovakvu. A ja ću sve vreme biti sa vama, kao tvoj pratilac.“

Duboko sam udahnula. „Nadam se da si u pravu.“ Nebo se naoblačilo, a vetar je nosio miris kiše. Nebo iznad najsevernijeg sestijera* grada zacrnelo se, a u daljini se čula potmula grmljavina.

„Naravno da sam u pravu. Jedini razlog zašto se Luka pridružio našem bratstvu jeste taj da bi imao opravdan razlog da dođe ovamo i da razgovara s tobom. Inače je previše ozbiljan i učen.“

Pokupila sam Senekinu knjigu s poda, gurnula u nju svoju upropaštenu pesmu i smestila knjigu nazad na krilo, prstima dobjući po sklopljenim koricama. „Paolo, misliš li da će nam naši očevi ikad odobriti da se uzmemo? Iz ljubavi, i u njegovim tako mladim godinama?“

„Ne znam, Justina. Ali ovo znam. Lukino srce je čisto, i on je pravi plemić iz dobre i bogate porodice, premda novije,

* *Sestiere* (mn. *sestieri*), od it. *sesto* (šest) – vid administrativne podele pojedinih italijanskih gradova i teritorija na šest upravnih jedinica. Najpoznatiji primer takve podele i danas jeste Venecija: Kanaređo, Kastelo, Dorsoduro, San Marko, San Polo i Santa Kroče. Ova primedba se ovde očigledno odnosi na Kanaređo. (Prim. prev.)

tek su stotinu godina u patricijatu*. Ali svakako se tome treba nadati. Ni naš otac nije bio protiv takvog braka. Sigurno si svesna da se oženio mamom zbog bogatstva i veza njene novije plemićke porodice.“

„Mi se ne možemo pohvaliti bogatstvom, samo dugim pedigreeom.“

„Istina, i čini se da naš trenutni manjak dukata navodi Lukinog oca da se koleba. Ali Luka je veoma ubedljiv. On će ga uveriti. A naše stanje je privremeno – siguran sam da je tako i podsećam ga na to kad god se ukaže prilika.“

I dalje sam bila sumnjičava. „A šta je sa Lukinim godinama? Znaš da je u današnje vreme skoro nečuveno da se plemić oženi sa dvadeset i četiri. Suviše je zelen čak i za Veliko veće. Ima toliko da nauči o upravljanju, trgovini, pravu, filozofiji. Mada bih učinila sve što mogu da mu pomognem u svim političkim i trgovačkim poduhvatima.“

Paolo me pomilova po ruci. „Znam da bi, verujem više od bilo koje druge žene. Ponoviću tati Lukine najbolje osobine pošto Luka dobije dozvolu svog oca. Podsetiću ga kako je on čestit plemić, kako bi se dobro brinuo o svojoj ženi, na njegovo izučavanje prava u Padovi, na put koji se otvara pred njim. Da i ne spominjem kako bi nam njegova porodica bila odličan saveznik u duždevoj palati, kao i izvanredan trgovački partner. Čini se da imaju Midin dodir, sve što taknu pretvaraju u zlato a novca imaju napretek.“

Čulo se tiho kucanje na vratima i Madelena se opet pojavila na pragu terase, u društvu gospodara Luke Čikonje.

* It.: *Patriziato veneziano*, ili venecijanski: *Patrisiato venesian* – naziv za venecijansko plemstvo, jednu od tri društvene klase na koje je Mletačka republika bila podeljena. Plemeniti naziv članova vladajuće venecijanske aristokratije bio je *patrizio*, a ovaj naziv se ispred imena skraćeno zapisivao kao N. H. (*Nobilis Homo*), a u slučaju žena N. D. (*Nobilis Domina*). (Prim. prev.)

Drugo poglavlje

Luka!“ Paolo priđe da pozdravi prijatelja dok sam ja nesigurno ustala, zahvalna Seneki, jer su mi njegove reči „u obliku knjige omogućile da nečem zabavim ruke, a takođe zahvalna i tati, jednom od retkih patricijskih očeva koji je svojoj kćerki dozvolio da uči latinski. „Moja sestra Justina nam se na trenutak neočekivano pridružila.“ On pogleda u Madelenu, koja je razrogačenim očima posmatrala moju kosu kako se talasa na sve jačem vetru. „Madelena, donesi mi odeću.“ Ona klimnu glavom i izgubi se.

Naklonivši se, Luka stade ispred mene, sa smeđom talasastom kosom koja mu je padala preko ušiju. Njegov blagi osmeh značio mi je više od Očenaša, mada nikad ne bih priznala takvo svetogrđe. „Sinjorina Justina, nadam se da vas zatičem u dobrom zdravlju.“

Iako sam prekorevala sebe zbog toga, nisam mogla da sakrijem radost zbog njegovog otmenog prisustva, njegovog blagog glasa, njegovih dubokih smeđih očiju i načina kako je izgovarao moje ime, kao da bira strune laute. Poželela sam da mu se bacim u naručje, ali sam znala da je pristojnost nadasve važna ako želim da se trajno nađem u njegovom naručju. „Dobro sam,

gospodaru Čikonja, iako vas molim da mi oprostite zbog mog izgleda. Nisam vas očekivala. Kako ste vi?“

„Ne uznemiravajte se – izgledate divno. A ja sam sada odlično.“ Pokazao je na knjigu u svojim rukama. „Šta to čitate?“

„Seneku, *O kratkoći života*.“

„Ah, da, jedna od mojih omiljenih. Izvanredan podsetnik da najbolje iskoristimo svoje vreme i ne traćimo dane. Mislim da bi vašem bratu koristilo da je prelista.“ Nasmešio se Paolu, koji nije mogao da obuzda smeh.

Nasmeših se i ja. „Rimski filozofi nikad nisu mnogo zanimali Paola.“

„Ne, kurtizane, rimske i ostale, zanimaju ga mnogo više.“

Sa komično uvređenim izrazom lica, Paolo se opet nasmeja. „Ne mogu to da poreknem. Kao i otomanske device.“

Odmahnula sam glavom a Luka se uozbiljio. „Lepo je, međutim, videti da se vi zimate za filozofe, sinjorina Justina. *Ah koliko plemenitih ženskih dela ostaje izgubljeno u beznačajnosti!*“

„Nisam sigurna da je čitanje Seneke plemenito delo, ali svakako to činim u beznačajnosti.“

Paolo zevnu. „Ovaj razgovor mi je zamoran. Nikad nisam voleo latinski. Ako dozvoljavate, trebalo bi da se pristojno obučem pre sastanka našeg bratstva.“

Trgla sam se. „Moraš li odmah da se oblačiš?“ Nije bilo pristojno da ostanem sama s Lukom, i to naočigled celog Kana Grande.

Kao da mi spasavaju čast, krupne kapi kiše poprskale pod terase te sve troje požurismo unutra, na *pijano nobile**. Spustila sam Seneku na obližnji stočić, brišući sa korica kapi kiše.

„Ovako je bolje.“ Paolo provuče prste kroz vlažnu kosu. „Mislim da već čujem Madelenu kako mi donosi odeću.“ S tim rečima, ostavio je Luku i mene zagledane jedno u drugo.

* It.: *piano nobile* – glavni sprat kuće, palate ili vile, gde se nalaze prostori za prijem i gostinske sobe. (Prim. prev.)

Znala sam da Paolo vrši svoju bratsku dužnost i stoji tik ispred vrata kao stražar i čuvar, pa ipak, dovoljno daleko da nam pruži malo privatnosti.

Luka se nasmešio i odvažio da mi priđe bliže. „Paolo je izuzetno odan brat i prijatelj, zar ne?“

Klimnula sam glavom dižući pogled ka njemu, a moja rešenost da ostanem pristojna brzo se topila. Viši od većine venecijanskih plemića, Luka je bio jedan od retkih muškaraca ka kojem sam morala da dignem glavu, s obzirom na moju amazonsku visinu. Mada sam nekako znala da on ne bi mario čak ni da smo iste visine.

„I vi ste izuzetni, Justina.“ Uzeo me je za ruku i nežno je poljubio. „Moj otac je pristao da sutra ujutru konačno razgovara sa vašim ocem pre sastanka u duždevoj palati, i da pregovara o uslovima našeg braka.“

„Dakle, biće tako!“

„Pssst. Ne želimo da to iko sazna.“ On me uhvati i za drugu ruku i čvrsto ih stisnu na svojim grudima, i mada sam zadrhtala od njegove blizine i damara njegovog srca pod mojim rukama, istovremeno sam osetila spokoj. „Moj otac zna da vaš otac mora uskoro da donese odluku, jer početkom leta puniti sedamnaest godina. Ne smemo gubiti vreme.“

„To je i Seneka mogao da vam kaže.“

„Vaša mudrost je vaša najprivlačnija osobina.“ Zagledao se u moje lice. „I ne crvenite kad čujete kompliment.“

„Želim da prođem kroz vatru u kojoj gorim.“

„Petrarka. Za mene ćete biti bolji od Laure. Jer je Petrarka nju voleo samo izdaleka.“ Nagnuo se ka meni.

„A mi možemo da se venčamo.“ Usne su nam bile tek koji pedalj razdvojene.

„Kad se venčamo, hoćete li mi konačno dopustiti da pročitam vaše spise?“

Pomisao da Luki pokažem svoje pesme i eseje plašila me je koliko i prva bračna noć, ali sam ipak klimnula glavom. Biće mi muž. Verovaću mu i ništa od njega neću kriti.

„Ne mogu da dočekam.“ Provukao je prste kroz svoju kosu, a ja sam i protiv svoje volje zadrhtala.

Ispred vrata Madelena se tiho oglasila kad se Paolo nakašljao, a Luka i ja se brzo udaljismo jedno od drugog. Bilo je bolje da me niko ne zatekne nasamo sa njim, zbog časti, moje i naših porodica.

Ipak, Luka se odvažio da me cmokne u obraz, od čega sam se sva naježila. „Još jedna noć pre nego što započnemo zajednički život“, prošaputao je pre nego što se odmakao, ostavljajući me da sva gorim.

Paolo je ušao u sobu zakopčavajući kaput sa dva reda dugmadi. Pljesnuo je Luku po leđima a mene dobroćudno munuo pesnicom. „Hajdemo u biblioteku, Luka, da sačekamo ostale i osmislimo našu feštu.“ Prebacio je ruku Luki preko ramena, a onda ispod glasa rekao: „I da te rashladimo. Imaš sreće što te nisam bacio u kanal.“

Luka mi se zbunjeno nasmešio, i njih dvojica odoše da kuju svoje planove.

Napolju je kiša polivala Veneciju u naletima, lijući po podu terase i pljušteći po površini Kanala Grande. Stajala sam skamenjena od radosti, jedva shvatajući šta mi je Luka upravo rekao, osluškujući kišu, i ne znam koliko je vremena prošlo pre nego što je Roza ušla u sobu.

„Sestro! Šta se desilo?“ Njena kosa, za nijansicu svetlija, bila je isprana od sredstva za izbeljivanje i još vlažna zabačena na leđa, ali je sad imala pristojnu haljinu.

„Luka je rekao da će njegov otac sutra razgovarati sa tatom.“

Roza ciknu. „Pa to je savršeno! O, nadam se da će mi tata dozvoliti da ostanem i da ti pomognem da se spremiš, a ne samo da dođem iz samostana na venčanje.“

„Hvala ti što se raduješ zbog mene.“ Obe smo znale da samo jedna od nas može da se uda dok će druga postati opatica, što su bile jedine mogućnosti otvorene ženama iz naše klase.

„Naravno da jesam. Ti si moja najdraža sestra. Mada sam već iskušenica, volela bih da ne moram da se vraćam u San

Cakariju. Ne moram čak ni da se udam, da tata ne bi morao da sprema još jedan miraz. Samo da živim kod kuće i da pazim na mamu. Ili sa tobom, i da čuvam tvoju i Lukinu decu. Ne bih čak marila ni da li mogu da nosim modernu odeću i da odlazim na fešte.“

„Obe znamo da život kod kuće ne dolazi u obzir. I da opatice iz San Cakarije obožavaju da nose modernu odeću i da idu na fešte.“

„Predobro me poznaješ. Unapred se radujem tome.“ Smejući se, Roza odmahnu glavom. „Zamisli, da se udaš iz ljubavi!“ Pogled joj je odlutao ka našoj terasi. „Pitam se kada će tata doći kući.“

Uverena da joj tatin povratak nije tako važan kao povratak gondolijera koji ga vozi, namrštila sam se. Jer, iako sam imala razloga da se nadam kako ću biti jedna od malobrojnih srećnica kojoj će otac ugovoriti brak iz ljubavi, Roza nikad ne bi mogla da se nada takvoj sreći sa muškarcem iz niže klase.

La Serenisima,* Mletačka republika – a kamoli naš otac – to nikada ne bi dopustili. A što Roza to pre bude prihvatila, i što se pre bude pomirila sa samostanskim životom, to bolje.

* It.: *La Serenissima* – Najspokojnija, naziv za Mletačku republiku. (Prim. prev.)

Treće poglavlje

Naša porodica se okupila za stolom u suton. Pred nama se našla uobičajena večera od sveže ribe i sezonskog povrća, u ovom slučaju artičoka, nakon čega su služeni slatkiši. Takođe smo svi pili po čašu belog vina. Ja nisam bila gladna, i samo sam se nadala da ću uspeti da savladam svoja osećanja i uzbuđenje i da se ponašam uobičajeno. Sutra će se ugovoriti moj brak iz ljubavi!

Naš otac se tek bio vratio iz duždeve palate. Sklon autoritativnom ćutanju i neprirodno mirnim raspravama, tata je bio visok i vitak, visokih jagodica, aristokratskog nosa i glatko izbrijane bele puti, duge kose, nekada crvenkastosmeđe a sada sede. Nije povlađivao svojoj deci, ali je zahtevao da se obrazujemo i bio nam je vatreno odan. Bio je u braku sa mamom već dvadeset i dve godine, bez očiglednih dokaza romantične ljubavi, ali je pragmatični savez između njih bio neupitan.

Mama je sedela za stolom preko puta muža, u paunsko-plavoj haljini, belog vrata razgolićenog do grudi i plave kose prošarane srebrom moderno oblikovane u dva zaobljena roga na vrhu glave. Posmatrajući njeno blede lice, zakrvavljene oči i stisnute usne, zabrinula sam se zbog njene glavobolje.

„Mama, tako mi je drago što se konačno osećaš dovoljno dobro da nam se pridružiš.“ Osmehom sam prikrivala brigu. Ona klimnu glavom ne gledajući me u oči i gucnu vino dok se tata nakašljavao.

„Veoma mi je milo što vidim da se cela porodica okupila za večerom, da se zdravlje moje žene popravilo posle njenih nedavnih iskušenja i da je moj sin Paolo zaključio da treba da nam se večeras pridruži.“ I otac i sin se nasmejaše. Bila je zaista istina da je Paolo često odsustvovao sa večere zbog društvenih obaveza, i uvek je donosio dobrodošlu vedrinu našim inače sumornim večerama sa ocem u poslednja dva meseca. „Takođe mi je drago što nemamo goste, jer imam važne vesti da vam saopštim.“ Pogledao je u svakog od nas ponaosob, mada je moja majka bila zagledana u svoj tanjir.

Pošto je moja briga za mamino zdravlje sada bila ublažena, njeno izbegavanje da me pogleda u oči navelo me je da posumnjam da ta objava ima neke veze sa mnom. Utroba mi se prevrnula. Je li tata već ugovorio drugi brak pre nego što je Lukin otac imao prilike da se sretne sa njim? Zar nije mogao da sačeka još jedan dan?

Roza me je ispod stola uhvatila za ruku, ali od toga sam se samo osećala još gore. Sad sam bila još sigurnija da se moj brak iz ljubavi pretvara iz zlata u olovo.

„Doneo sam dve odluke, koje se tiču moje dve kćeri.“ Roza mi je čvršće stegla ruku, jer ni jedna ni druga nismo očekivale dve vesti. Čak je i Paolo digao obrve.

„Najpre moja ljupka, prelepa, mlađa kći Roza. Ugovorio sam ti brak.“

Roza razrogači oči i naglo udahnu, kao i Paolo i ja. Niko nije očekivao da se prvo objavi njena sudbina i oduvek smo pretpostavljali da će ona, kao mlađa, otići u samostan.

„Tvoj muž se zove Cago Cane. Potiče iz stare venecijanske porodice, koja je izuzetno bogata. Dobro ga poznajem iz našeg Veća i smatram ga veoma čestitim plemićem svetle budućnosti.

On će se brinuti o tebi, pružiti ti lep dom i obezbediti pravu raskoš. Možda si se već srela sa njim kada je obilazio svoju sestru Canetu u San Cakariji.“

Roza je ćutala. Znala sam da nije ni u stanju da išta kaže: bila je preneražena zbog toga što će se tako neočekivano brzo udati. I ja sam bila preneražena. Pre svega, bila je veoma mlada, bilo joj je tek trinaest godina, a svog mladoženju uopšte nije poznavala. Iako smo ga videle u samostanu gde je posećivao Canetu Cane, nijedno od njih uopšte nije obraćalo pažnju na nas. Takođe, Roza je bila zaljubljena u našeg gondolijera; ta ljubav se nije mogla ostvariti, ali je ipak zahtevala da zaleći slomljeno srce. A da li je ova vest značila da je naš porodični imetak u boljem stanju nego što smo mi kao deca pretpostavljali, i da tata može da priušti sebi dva miraza?

„Šta kažeš, kćeri?“, upita tata ozbiljno, premda ne i neljubazno.

„Hvala, tata.“ Uvek poslušna, Roza je oborila pogled u krilo. Nije mogla da pogleda oca u oči, možda zato što su se njene punile suzama od olakšanja što neće morati da provede ostatak života u samostanu, pomešanog sa strahom od braka. Ali nije mogla da se suprotstavi. Njena dužnost, naša dužnost, kao kćeri mletačkog plemića, bila je da ispunjavamo planove svog oca i očekivanja društva.

„Čestitam, Rozo“, rekoš, nadajući se da mi glas zvuči utešno. „Srećna si što ga dobijaš za supruga.“ Stegla sam joj ruku, nadajući se da će ona razumeti moju skrivenu poruku: *A on je srećan što dobija tebe.*

Mama otpi još jedan gutljaj vina a tata diže čašu. „U tvoje zdravlje, draga moja Rozo. Da dobijete mnogo sinova i ujedinite dve otmene patricijske kuće.“ Roza opet razrogači oči i popi malo vina.

„A šta je sa Justinom, tata?“ Paolo nikad nije bio stidljiv i znala sam da misli na našeg zajedničkog prijatelja. „Možda je malo pre nagljeno planirati dva venčanja istovremeno. Kako će se mama izboriti sa dva tako važna događaja odjednom?“

Tata se nasmešio i okrenuo se meni, a ja osetih kako mi se srce steglo. „Za moju mudru, učenu stariju kćer Justinu sklopio sam drugačiji sporazum, koji će joj, verujem, obezbediti mnogo vremena da čita i piše, što znam da mnogo voli.“ On opet diže svoj pehar. „Justina će položiti zavet u San Cakariji.“

Roza prigušeno kriknu. Paolo je izgledao preneražen. Majka je progutala ostatak svog vina i maramicom obrisala obraze. Tada sam shvatila da je znala za očeve odluke. Njena glavobolja nije imala nikakve veze sa ženskim mukama.

Nisam bila u stanju da kažem ni reč. Nisam mogla da shvatim ono što sam čula.

Otac me je zaista obećao, samo ne Luki, niti bilo kom smrtnom čoveku. Trebalo je da postanem Hristova nevesta, zatvorena u samostanu dok mi duša ne napusti ovaj svet.

Srce mi se cepalo zbog tog dvostrukog gubitka. Luke i bračnog života.

„Tata, zar za Justinu nema drugog izbora sem da ode u samostan?“ Samo se Paolo mogao usuditi da postavi to pitanje našem ocu, kao jedini drugi muškarac u prostoriji, jedini sa bilo kakvim autoritetom. Uprkos tome, svi smo znali da je to odvažan potez i da se izlaže prekoru.

Tata nije izgledao zadovoljan. „Paolo, trebalo bi da ti najbolje znaš u kakvom je finansijskom stanju naša kuća, a takode si svestan i kako je za našu klasu miraz postao preteran. Najmanje dve hiljade dukata, da i ne spominjem još hiljadu za *koredo*,* koji kako znaš, tvoj budući zet zadržava za sebe, ne vraćajući ga našoj porodici. A šta je sa tvojom budućnošću? Ako bi ti se obe sestre udale sa propisnim mirazom, za desetak godina kada bi trebalo da se oženiš, možda ti ne bi ostalo ništa. Imaš pred sobom obećavajuću karijeru, a ja moram da ti obezbedim novac za nju. Osim toga, kao moj jedini sin, moraš dobiti naslednike.“ Nakašljao se. „*Zakonite naslednike*.“

* It.: *corredo* – sprema. (Prim. prev.)

„Ali, tata, kao najstarija kćerka, Justina je oduvek mislila da će se ona udati. A možda za Rozu možemo da smislimo nešto drugo.“

„Divim se tvojoj bratskoj odanosti, ali razumeš isto tako dobro kao i ja da se plemićki brakovi sklapaju strateški. Odlučio sam da obe postanu iskušénice, da bih odmerio kakvi su nam izgledi. Ako bi se Justina udala za nekoga iz građanske klase, izgubila bi svoj plemićki status, a tako nešto je nezamislivo za bilo koga od mojih naslednika, uzimajući u obzir da smo jedna od najstarijih venecijanskih porodica. Zato želim da ugovorim najbolji mogući brak, a brak sa porodicom Cane je upravo takav. Pretpostavljam da bi i Justina mogla da ispuni tu ulogu, ali se tvoja majka slaže sa mnom da se za Rozu može ugovoriti daleko bolji brak.“

Roza opet kriknu, dok sam se ja zagrcnula zbog te netaktične tvrdnje, ali sam ipak ostala naizgled mirna, ne govoreći ništa, dok je mama i dalje izbegavala moj pogled.

Tata je obrisao usta ubrusom. „Razmišljao sam dugo i ozbiljno šta treba da se dogodi sa vama troma, koje mi je Bog poverio da obezbedim i odgajim. Posle mnogo razgovora sa mužem moje sestre kao i sa vašom majkom, zaključio sam da je ovo najbolje rešenje. Svako od vas će voditi život kakav mu odgovara i u kojem će, verujem, pronaći zadovoljstvo, a ja ću moći da brinem o vama na najbolji mogući način i da na samrtnoj postelji budem siguran da sam ispunio svoju dužnost prema Bogu, prema našoj republici, prema vašoj majci i prema vama. Sada vas molim da me izvinite.“

Odgurnuo je stolicu i izašao iz sobe, ostavljajući nas zabezeknute.

„Mama, ti si znala?“ Paolov glas zvučao je jetko.

Ona klimnu glavom, sada vidljivo lijući suze. „Iskreno mi je žao, Justina. Ali posle mnogo razmišljanja, zaključila sam da će tako biti najbolje za svu moju decu. Niko od nas ne želi da ostaneš zarobljena u samostanu i očajnički ćeš nam nedostajati. Ali posećivaćemo te kad god budemo mogli. A mislila

sam da bi tamo mogla da pronađeš izvesnu sreću, jer ćeš moći da izučavaš knjige koje voliš i da pišeš poeziju i eseje, mada pretpostavljam da ćeš morati da se držiš verskih tema. Tebi su takva zanimanja daleko draža nego Rozi, a u samostanu ćeš njima moći da se baviš. A Roza je tako poslušna i krotka. Znam da će biti bolja supruga. Ti bi se slomila pod bračnim jarmom. Veruj mi. Sličnije smo nego što misliš.“ Sa tim rečima, i ona je ustala i izašla iz sobe.

Paolo odmah pohita do mene. „Justina, nisam imao pojma da je tata tako blizu donošenja odluke. Znao sam da razmišlja o tome i zbog toga sam naglašavao Luki da treba da požuri. Ali on nije mogao naterati svog oca da žuri.“

„Luka mi je upravo rekao da će njegov otac razgovarati sa našim ocem sutra ujutru.“ On pognu glavu. „Znam. Rekao je to i meni. Strašno mi je žao. Znam koliko vam je stalo jedno do drugog. Brak iz ljubavi...“

„Luka – sad ga moraš upozoriti! Reci mu da njegov otac ne sme da ponizi sebe ni svoju porodicu.“

„Da, u pravu si. Uradiću to odmah.“ On mi poljubi ruku pre nego što je istrčao napolje, a ja sam mu zavidela na slobodi. Na slobodi da se oženi, na slobodi da sam prolazi venecijanskim ulicama, na slobodi da kaže ono što treba reći.

Zavalila sam se u stolici, umorna i ojađena, slomljenog srca i ošamućena. Madelena je oklevala na vratima, spremna da raščisti sto, ali očigledno nerada da nam smeta.

„Justina?“

Bezmalobila sam zaboravila da je i Roza tu. Moja draga sestra, sa kojom sam se igrala još dok smo bile male, uzajamno tešila dok smo učile u samostanu, sa kojom sam čitala svakog popodneva i spavala svake noći. Otkada se rodila, nikada se ni dana nismo razdvajale. Znala sam da je isto tako tužna kao i ja. Zato što neću moći da se udam za Luku. Iz straha od udaje za čoveka kojeg nikad nije upoznala, od onoga što bi moglo da se dešava u bračnoj postelji, od toga što će morati da rađa decu

a tom prilikom možda i izgubi život. Zbog našeg sestrinskog razdvajanja. Morala sam da sačuvam svoju tugu za noćnu tamu.

„Posećivaću te kad god budem mogla.“ Zarila je glavu u šake.

Milovala sam joj izbeljenu plavu kosu dok je plakala, želeći da je utešim, mada se i meni samoj srce cepalo. „Smiri se. Sve će biti dobro, za nas obe. Obećavam ti.“

Znala sam da to obećanje neću moći da ispunim. To je zavisilo od Caga Canea i mojih novih sestara iz San Cakarije. Roza i ja sa tim nismo imale mnogo veze.

Četvrto poglavlje

I tako je taj dan, koji je osvanuo sa takvim vedrim očekivanjima i sunčanim zracima, u očajanju preminuo u tami. Roza i ja smo ležale u postelji držeći se za ruke. Ni jedna ni druga nismo mogle da zaspimo, mada je Dolče između nas spavao. Naši visoki lučni prozori behu otvoreni da bi kroz njih ulazio povetarac sa bočnog kanala, sada kad su kišu i oblake zamenili zagušljivi vazduh i zamagljena mesečina. Baldahin iznad nas povremeno bi zatreperio, kao i listovi palmi u urnama pod prozorima. Napolju je bilo vrlo mirno, tek bi poneki usamljeni prolaznik prošao ulicom ili doveslao kanalom, pokušavajući da stigne kući pre nego što se oglasi noćno zvono i baklje se ugase. Noćno zvono nikad nije ometalo Paola, koji se još ne beše vratio kući. Čula bih ga kako tumara po palati, psujući kad god bi udario u nešto u mraku. Donekle sam želela da se što pre vrati i sve mi ispriča, a donekle da se ne vrati nikad, jer sam strepela da čujem šta je Luka rekao.

Luka. Zaljubila sam se u njega. Izvan samostanskih zidova imala sam slobodu da ga volim, možda čak i da se udam za njega. U samostanu, morala sam da volim samo svog Spasitelja, Isusa Hrista. Naravno, volela sam i Njega, ali samo Njega i

nikoga drugog? Negde u dubini duše, ne bih mogla da kažem da je tako, mada se nisam usuđivala da naglas izgovorim te bogohulne misli. Da li bih se usudila da ih zapišem? I sama ideja zvučala je kao svetogrđe.

Ali lagala bih ako bih rekla da volim Gospoda kao svog supruga, a takvo upoređivanje bi bilo greh. Volela sam Luku. Želela sam samo njemu da posvetim sve svoje bračne dužnosti. A s obzirom na svoj jednostavan izgled i jedinstvenu žensku mudrost, znala sam da je Luka čovek koji će mi uzvratiti ljubav, koji će mi dozvoliti – ne, čak me i podsticati – da nastavim da čitam i pišem, i poštovati me – da li bih se usudila da to kažem? – gotovo kao sebi ravnu. I to je bila jeretička misao. Glava mi je pucala dok sam nastojala da umirim burno damaranje srca. Da nikada ne budem sa Lukom... To nisam mogla da podnesem. Ali sam morala da podnosim, zajedno sa svojim novim životom, koji se pružao ispred mene unedogled, poput lagune na horizontu.

Da li bih mogla da podnesem da proživim ostatak života zatvorena u samostanu? San Cakarija bio je onaj koji sam najbolje poznavala, budući da sam se tamo školovala. Livija Nani, sestra moje majke, živahna i mudra žena koja je Rozu i mene smatrala svojim kćerkama, učinila bi da se osećam kao kod kuće i podsticala bi me u učenju koliko god bi mogla u okvirima samostanskog dana, dana koji sam već dobro poznavala nakon godine koju sam već provela tamo. Obožavala sam je. Poznavala sam i Canetu Cane, Cagovu sestru, mada ne tako dobro. Kao iskušenica i učenica nisam joj bila zanimljiva, ali bih sada bila ravnopravna s njom. Zbog toga što se uvek podsmevala tetki Liviji i njenoj dragoj drugarici Elizabeti, nisam bila naklonjena Caneti i znala sam da bi se Livija potrudila da me od nje zaštititi.

Ali da li bi mi takva zaštita bila dovoljna? Kao mlada žena iz plemićke porodice svakako nisam mogla slobodno da prolazim venecijanskim ulicama, ali sam imala određenu slobodu u

svom domu. Slobodu da ne moram neprestano da se molim i da živim prema samostanskom rasporedu. Izvesnu slobodu da čitam šta god poželim, i da pišem, morala sam priznati da mi je otac to dozvoljavao. Slobodu da ne budem samo sa svojom majkom, sestrom i tetkama već takođe i sa svojim bratom i ujakom i rođacima, i podozrevala sam da mi je život bogatiji zbog toga što u njemu učestvuju i muškarci. Rodbina nas je posećivala, pa čak smo mogli povremeno da vidimo i tatine i Paolove drugove i kolege, a tako sam upoznala i Luku, pošto smo se vratile iz San Cakarije na Sretenje Gospodnje, da negujemo mamu dok ne ozdravi.

Luka. Čim su mi se misli vratile njemu, srce mi se još jače steglo. Uzdahnula sam i okrenula se prema Rozi. Ona beše sasvim budna, buljila je u plafon i izgledala tako mlada.

„Misliš li da ću biti dobra žena?“ Glas joj je zvučao muklo i tanušno.

Šta god da sam smatrala, kao njena starija sestra morala sam da je ohrabrim, da joj pomognem da u svoj novi život uđe dignute glave. „Mislim da ćeš biti izvanredna supruga. Lepa si i vredna a mama i opatice su te odlično podučavale. Gospodar Cane će te obožavati čim te ugleda.“

„Plašim se.“

„Čega tačno?“

„Onoga što ću... morati da radim s njim. Porođaja. Pogledaj šta se desilo sa mamom i sa našom najmlađom sestrom. Mama je umalo umrla, a naša sestra se predstavila Gospodu pre nego što je udahnila svoj prvi dah. Šta ako umrem? Šta ako beba umre?“

Razmišljala bih isto tako da me je tata obećao bilo kome drugom osim Luki. Sa njim se ne bih plašila. Ali bih se plašila s gospodarom Caneom. A on je mogao postati moj mladoženja, da moj otac nije odlučio da samostan postane moj novi dom. Na osnovu svega što smo videle oko sebe, Rozini strahovi su bili opravdani. Brak je – za ženu – bio kockanje. Hoće li on

biti nežan i blag, ili strog i grub? Hoće li Rozin život s njim biti sladak ili gorak?

„Nećeš umreti. Neće ni beba.“ Rekla sam to ubedljivo iako zapravo nisam znala šta će se dogoditi. Znala sam samo da moram razuveriti Rozu.

„Kako možeš da budeš sigurna? Mama je do sada izgubila petoro dece. Znam da sve to pamtiš. A ovaj poslednji put je za nju bio najgori. Ovaj porođaj je preživela samo zahvaljujući Gospodu.“

„I babici. Imali smo sreće što je bila tako vešta.“

„Ali sinjora Benedeta je rekla da je sada već prestara da radi kao babica, pa ću verovatno umreti!“

Prebacila sam Dolčea na drugu stranu i zagrlila Rozu, osećajući kako drhti privijajući se uz mene. „Onda ćemo naći nekog novog, nekog isto tako dobrog kao što je ta mudra stara žena, nekoga još boljeg.“

„Obećavaš?“

„Naravno da obećavam. Učinila bih sve za tebe.“

„I ja bih učinila sve za tebe, Justina. Ali šta ako gospodar Cane bude grub prema meni? Obe znamo da njegova sestra Caneta nije tako ljubazna prema tetki Liviji. Šta ako su takvi porodično?“

„Istina, ali nismo ga stvarno upoznale, samo smo ga tu i tamo sretale u samostanu. Zato ne treba unapred da donosimo zaključke o njemu. Tata ga ne bi odabrao da ga nije dobro procenio, a tata zna šta je nabolje za nas. Gospodar Cane je sigurno bistar i sposoban i želi lepu ženu koja će ugostiti njegove važne zvanice i diplomate. Uzdići će se visoko, mogao bi čak jednog dana postati i dužd. A ti ćeš biti *dogaresa*.^{*} A kad se to desi, obe ćemo biti veoma stare i izborane i ti ćeš doći da me posetiš u San Cakariji, kao i uvek. A ja ću se moliti za tebe kao za svoju sestru, i za tebe kao *dogaresu*.“

^{*} It.: *dogaressa* – duždeva žena. (Prim. prev.)

„A ti ćeš biti nastojnica samostana?“ Roza se nasmeši, a zatim šmrknu. „Ne mogu zamisliti da noću spavam bez tebe.“

„Spavaćeš sa gospodarom Caneom, a on će biti nežan i štitiće te.“

„A šta ako hrče?“

Tiho sam se nasmejala. „Onda ćemo naći neku mudru ženu da mu spremi čaj od kojeg će prestati.“

„Ti nikad ne hrčeš.“ Ona mi se pospano nasmešila i videh kako joj se oči sklapaju. Milovala sam je po obrvama i po nosu i zapevala jednu pesmu iz našeg detinjstva da je utešim, pesmu koju nam je pevala nekadašnja istočnjačka robinja.

Ja sam, međutim, ostala budna, naizmenično gledajući sestru kako nevino spava, posmatrajući Dolčea i zureći kroz prozor i kroz oblake u mesec.

Neću se udati za Luku. Postaću opatica. Zauvek ostavljam svoj dom. Zbogom svima...

Bila sam toliko zaokupljena sopstvenim mislima i obamrla od šoka da u prvi mah nisam čula Paolovo kucanje.

„Justina? Jesi li budna?“

Otapkala sam do vrata da mu otvorim. Uhvatio me je za ruke.

„Kako je to primio?“ Trudila sam se da govorim mirno.

On odmahnu glavom. „Ne baš dobro. Mogu slobodno reći da je izgubljen.“

Bila sam u stanju tek da klimnem glavom.

„O, Justina, tako mi je žao. Želeo bih da mogu da ti pomognem.“

„Hvala ti što si njegovu porodicu spasao poniženja. I to je nešto.“

„To nije ništa.“

„U ovom trenutku, to je sve.“

Čvrsto me je zagrlio. „Stalno ću te posećivati u San Cakariji.“

„I iskoristićeš priliku da očajkuaš sa mojim novim sestrama.“ Usiljeno sam se nasmejala, ali mi on nije uzvratio osmeh.

„Imaš samo jednu sestru.“ On odmahnu glavom prema našoj usnuloj sestri.

„Dobro znaš da Venecija tako ne misli.“ Odmahnula sam glavom, znajući da ni ja ne smem više tako da razmišljam. „Idi sad u krevet, Paolo. Hvala ti još jednom.“

Poljubivši me u čelo, konačno me je pustio iz zagrljaja i krenuo u svoju sobu, a ja zatvorih vrata. Roza je i dalje spavala, sa rukom na srcu.

Vratila sam se u krevet što sam tiše mogla, okrenula joj leđa i zaplakala.

Peto poglavlje

Narednih nekoliko dana proletelo je u metežu priprema i kupovine. Paolova fešta, čije se planiranje sad zbog mene odvijalo u palatama drugih članova umesto u našoj, biće istovremeno i vereničko slavlje za Rozu i gospodara Canea, kao i njihov prvi susret. To je bilo neuobičajeno doba godine za venčanje, pošto se većina brakova sklapala u vreme karnevala, ali je našem ocu konačno isplaćen jedan manji dug i, po savetu svoje sestre Leonarde, nije hteo da propusti tu priliku da isplati miraz. Što je bilo još važnije, jedan od ambasadora Venecije u Rimu nagovestio je u svojoj novoj poslanici Velikom veću da Njegova svetost papa Julije II ozbiljno razmišlja o ekskomunikaciji čitave Venecije, što bi moglo sprečiti i Rozu i mene da položimo svaka svoj zavet. Stoga je odlučeno da se oba obreda održe što je moguće pre, za samo deset dana, Rozin dan pre Markovdana* a moj dan posle.

Kada je osvanulo jutro uoči fešte, Paolo je neuobičajeno rano ustao i bio je veoma uzbuđen. Trebalo je da glavni događaj bude tajna predstava za koju je napisao tekst zajedno sa Lukom.

* Dvadeset petog aprila. (Prim. prev.)

To mu je možda bila prva stvar u životu koju je shvatio ozbiljno. Roza je bila nervozna i jedva da je išta doručkovala. Tata je bio zauzet konačnim pripremanjem miraza od dve hiljade dukata. Taj miraz je trebalo da bude vraćen našoj porodici u slučaju smrti bilo kojeg supružnika, a tačne pojedinosti biće određene kasnije, kada Roza napiše svoj testament, što su u skladu sa mletačkim običajima supruge plemića činile prilikom svoje prve trudnoće. Istovremeno, mama se bavila poslednjim pojedinostima kojima će naša porodica dati doprinos za *koreda*, segment bračnog ugovora koji će pripasti isključivo gospodaru Caneu. Veći deo *koreda* je naravno podrazumevao gotovinu kojom će gospodar Cane raspolagati kako god poželi. Ostatak se sastojao uglavnom od odeće i nakita koje je mama kupila za Rozu, a koje će gospodar Cane zadržati i moći da preproda. Tata je poučio mamu da novac utroši mudro ali slobodno do dogovorene visine koliko je iznosio *koreda*, tri stotine dukata, tako da Roza bude nakićena i ukrašena kako i priliči njenom plemićkom statusu. Kako se u Veneciji nudilo živo tržište jedva nošenih haljina, mnoge su bile kupljene kao polovne, kako zbog žurbe tako i zbog štednje.

Krajem prepodneva čekala sam da se majka i sestra vrate od krojačice, kuda su otišle na poslednje doterivanje Rozine haljine za veridbu, hodala sam tamo-amo po osunčanom *pjano nobilu* i provirivala kroz visoke prozore da vidim kada će Teodor doterati našu gondolu do izlaza na kanal.

„Stižemo.“ Kroz otvorene prozore čula sam Teodorov zvonki glas i požurila u prizemlje da ih pozdravim. Gondola kliznu do kamenih stepenica, a Teodor iskoči da je privuče i priveže. Potom je pomogao mojoj majci da izađe, a ona je ušla u kuću ne osvrćući se, sa naručjem punim paketa. Madelena je sama iskočila iz gondole a pre nego što je ušla, Teodor joj je spustio u naručje još paketa. Ona se, međutim, osvrnula, i na trenutak me zabrinuto pogledala.